

Sygn. akt II Ca 28/17

POSTANOWIENIE

Dnia 27 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Vogt (spr.)
Sędziowie:	SSO Janusz Roszewski SSO Wojciech Tomalak
Protokolant:	st. sekr. sąd. Elżbieta Wajgielt

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2017 r. w Kaliszu

na rozprawie

sprawy z wniosku Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta K.

z udziałem R. W., P. W., Miasta K.

o zasiedzenie

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Kaliszu

z dnia 21 lipca 2016r. sygn. akt I Ns 396/15

postanawia:

I. zmienić punkt 5 zaskarżonego postanowienia i nadać mu następujące brzmienie: zasądzić od Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta K. na rzecz uczestnika postępowania P. W. kwotę 1800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego ,

II. zasądzić od Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta K. na rzecz uczestnika postępowania P. W. kwotę 990 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowym,

III. oddalić apelację

IV. zasądzić od Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta K. na rzecz uczestnika postępowania R. W. kwotę 900 zł powiększona o 23 % podatek od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu przez adwokata M. A. w postępowaniu odwoławczym,

V. zasądzić od Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta K. na rzecz uczestnika postępowania P. W. kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca Skarb Państwa – Prezydent Miasta K. wniósł o stwierdzenie, że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie z dniem 1 stycznia 1975r. ewentualnie z dniem 1 stycznia 1985 r. prawo własności nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), zapisanej w ewidencji gruntów i budynków jako działka nr (...) o powierzchni 0.0522 ha, obr. T., opisaney na mapie z projektem podziału nieruchomości z dnia 03 grudnia 2014 r. oraz o zasądzenie od uczestników postępowania na rzecz wnioskodawcy Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta K. kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uczestnicy postępowania R. W. i P. W. wnieśli o oddalenie wniosku.

Sąd Rejonowy w Kaliszu postanowieniem z dnia 21 lipca 2016 r. oddalił wniosek i orzekł o kosztach postępowania obciążając między innymi uczestnika postępowania P. W. kosztami postępowania w zakresie przez niego poniesionym.

Apelację od tego rozstrzygnięcia złożył wnioskodawca. Zarzucił:

1. naruszenie prawa procesowego mającego istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 i 227 K.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów i rozstrzygnięcie sprawy bez wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz nie wyjaśnienie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy,
2. błąd co do faktu poprzez nieuprawnione i bezzasadne przyjęcie, że uczestnicy postępowania – P. W. i R. W. oraz ich poprzednicy prawni w dostateczny sposób wykazali, że podejmowali próby odzyskania wywłaszczonej nieruchomości i że w przedstawionym przypadku żadne powództwo nie miało jakichkolwiek szans na osiągnięcie skutku w postaci odzyskania nieruchomości, zarówno przed sądem powszechnym, jak i na drodze administracyjnej
3. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:
 - art. 121 pkt 4 k.c. w związku z art. 175 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie tego przepisu i przyjęcie, że w niniejszej sprawie do 1989 r. tj do zmiany ustroju państwa istniał stan, który pozbawiał poprzedników prawnych uczestników postępowania, jak i samych uczestników możliwości dochodzenia swoich praw od Skarbu Państwa i wydania przedmiotowej nieruchomości, podczas gdy uczestnicy postępowania lub ich poprzednicy prawni w żaden sposób nie wykazali, że byli rzeczywiście pozbawieni możliwości skutecznego dochodzenia roszczenia o wydanie przedmiotowej nieruchomości,
 - art. 172 k.c. w związku z art. 121 pkt 4 k.c., w związku z art. 175 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że Skarb Państwa nie nabył własności nieruchomości przez zasiedzenie, podczas gdy Skarb Państwa posiadał przedmiotową nieruchomość nieprzerwanie jako posiadacz samoistny przez odpowiednio długi czas, co powinno skutkować stwierdzeniem, że doszło do zasiedzenia nieruchomości przez wnioskodawcę.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienie i uwzględnienie wniosku.

Zażalenie odnośnie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w zakresie obciążającej go kosztami w części przez niego poniesionej wniósł uczestnik postępowania P. W. wnosząc o zasądzenie zwrotu kosztów od wnioskodawcy. Powoła się na naruszenie art. 520 k.p.c.

Uczestnik postępowania Miasto K. poparło apelację wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Natomiast zażalenie uczestnika postępowania P. W. jest zasadne.

Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne i rozważania dokonane przez Sąd Rejonowy i uznaje je za własne. W takiej sytuacji gdy sąd odwoławczy orzeka na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w pierwszej instancji i aprobuje dotychczasowe ustalenia, nie musi ich powtarzać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2007 r., II CSK 18/07, Lex nr 966804; orzeczenie Sadu Najwyższego z dnia 13 grudnia 1935 r., C III 680/34. Zb. Urz. 1936, poz. 379, z dnia 14 lutego 1938 r., C II 21172/37, Przegląd Sądowy 1938, poz. 380 i z dnia 19 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 83; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2006 r., I CSK 147/05).

Sąd Rejonowy – wbrew zarzutom zawartym w apelacji – prawidłowo ustalił, że uczestnicy postępowania wykazali, że miało miejsce zawieszenie biegu terminu zasiedzenia i to do dnia 1 października 1990 r.

Sąd Rejonowy doszedł do powyższego wniosku w oparciu o analizę całego zgromadzonego materiału dowodowego. Po pierwsze poprzednicy prawni uczestników postępowania wyczerpali wszystkie przysługujące im wówczas środki prawne, mogące zapobiec dokonaniu wywłaszczenia ich nieruchomości. Odwoływali się od decyzji administracyjnych, a gdy to nie dało rezultatu demonstrowali brak akceptacji dla bezprawnych działań Państwa nie odbierając przyznanego im odszkodowania. Po drugie podejmowali oni działanie nieformalne pisząc pisma do sekretarza (...)

Sąd Rejonowy dokładnie opisał wszystkie podejmowane przez poprzedników prawnych uczestników i samych uczestników – już w wolnej Polsce - próby odzyskania własności nieruchomości. Powyższe świadczy o determinacji uczestników i wykorzystania wszystkich możliwych i dostępnych środków celem osiągnięcia rezultatu w postaci zniweczenia bezprawnych działań.

Nie jest również uzasadniony zarzut naruszenia prawa materialnego wobec treści uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007 r. (III CZP 30/70). Uchwała ta stanowi podsumowanie wieloletnich przemyśleń i dyskusji w zakresie znalezienia właściwego rozwiązania prawnego w sytuacji, gdy po latach starań strona poszkodowana odzyskała należną jej własność a Państwo, które nielegalnie weszło w posiadanie nieruchomości podnosi argument jej zasiedzenia. Sąd Okręgowy zaprezentowane w uchwale stanowisko w pełni akceptuje i podkreśla, że przyjęte tam rozwiązanie zarówno pod względem jurydycznym jak i społecznym jest rozwiązaniem trafnym.

Należy podkreślić, że nie można legitymować bezprawia w sytuacji, gdy poszkodowany nie mógł w sposób legalny się jemu przeciwstawić.

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego jest więc trafne, a zarzuty apelacji nieuzasadnione.

Rację natomiast ma uczestnik postępowania, że Sąd niezgodnie z art. 520 k.p.c. orzekł o kosztach postępowania.

W postępowaniu nieprocesowym co do kosztów tego postępowania obowiązuje odmienna zasada niż w procesie. Według tej zasady, każdy uczestnik ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie (art. 520 § 1 k.p.c.). W rezultacie przeto koszty połączone z poszczególnymi czynnościami ponosi ten, kto czynności tej dokonał. Każdy uczestnik postępowania ponosi koszty połączone z jego działaniem lub z czynnościami sądu podjętymi w jego interesie. Powyższa zasada obowiązuje także wówczas, jeżeli postępowanie nieprocesowe zostaje wszczęte z urzędu (por. Władysław Siedlecki, Zdzisław Świeboda, Postępowanie nieprocesowe, Warszawa 2001, s. 64).

W art. 520 § 2 k.p.c. ustawodawca przewidział odstępstwo od zasady, że każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Brzmienie tego przepisu wyłącza stosowanie art. 100 k.p.c. Przesłankami zastosowania art. 520 § 2 k.p.c. są:

1. różny stopień zainteresowania wynikiem postępowania,
2. lub sprzeczność interesów.

O różnym stopniu zainteresowania uczestników wynikiem postępowania można mówić przede wszystkim w sprawach działowych, gdy wystąpią duże dysproporcje w wielkości udziałów poszczególnych uczestników w dzielonym majątku.

Natomiast o sprzeczności interesów uczestników można mówić, gdy występują w tym postępowaniu jako swego rodzaju przeciwnicy w zakresie żądania rozpoznawanego w tym postępowaniu. Taka sytuacja zajdzie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku, gdy wnioskodawca, będący osobą obcą dla spadkodawcy, domaga się takiego stwierdzenia na podstawie testamentu, a uczestnik wnosi o stwierdzenie dziedziczenia na podstawie ustawy. Podobnie jest w sprawie o zasiedzenie gdy wnioskodawca ma zyskać własność uczestnik ją stracić. W takiej sytuacji o tym, który z uczestników będzie obowiązany do zwrotu w całości kosztów postępowania będzie decydował wynik sprawy (por. Andrzej Zieliński, Joanna Budnowska, Zwrot kosztów postępowania nieprocesowego, Palestra 1995/7/61).

Czy występuje jednak sprzeczność interesów **należy indywidualnie badać okoliczności konkretnej sprawy.** W niniejszej sprawie sprzeczność ta jest oczywista

Generalnie można jedynie stwierdzić, **że włożenie obowiązku zwrotu kosztów na jednego uczestnika postępowania winno mieć miejsce wtedy, kiedy odpowiada to względem słuszności, a spełnione zostaną przesłanki przewidziane w art. 520 § 2 k.p.c.** (por. Andrzej Zieliński, Joanna Budnowska, Zwrot kosztów postępowania nieprocesowego, Palestra 1995/7/59).

Należy też pamiętać, że zastosowanie może mieć art. 102 k.p.c. (II CZ 29/73)

Ubocznie należy podnieść, że w postanowieniu z dnia 9 grudnia 1999 r., III CKN 497/98 Sąd Najwyższy wyraził trafny pogląd, iż w sytuacji w której brak jest podstaw do odstępstwa od zasady określonej w wymienionym przepisie, należy wniosek o zasądzenie kosztów oddalić w postępowaniu kończącym postępowanie w sprawie. Nie jest natomiast uzasadnione – spotykane często w judykaturze – orzekanie o wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania lub o poniesieniu kosztów postępowania przez każdego uczestnika stosownie do jego udziału w sprawie, względnie pomijanie w ogóle orzeczenia o kosztach.

Zdaniem Sądu Najwyższego wzajemne znoszenie kosztów nie wchodzi w grę, gdyż unormowanie zawarte w art. 520 § 2 k.p.c., jako szczególne wyklucza odpowiednie - przez art. 13 § 2 k.p.c. – stosowanie art. 100 k.p.c., natomiast orzekanie o ponoszeniu przez każdego uczestnika kosztów postępowania związanych z jego udziałem w sprawie byłoby tylko zbędnym powtórzeniem ogólnej zasady ustanowionej w art. 520 § 1 k.p.c. Z kolei pominięcie rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o zasądzenie kosztów czyniłoby orzeczenie niepełnym, wymagającym uzupełnienia (art. 351 § 1 i 3 oraz art. 108 §1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

W konsekwencji jeżeli uczestnik postępowania działający przez radcę prawnego, adwokata lub rzecznika patentowego, nie złożył wniosku o zasądzenie kosztów od innego uczestnika, wówczas sąd w ogóle nie wydaje orzeczenia o kosztach postępowania, gdyż brak ku temu podstaw prawnych. Tak samo będzie, jeżeli uczestnik działa bez fachowego pełnomocnika, a sąd nie znajdzie podstaw do odejścia od zasady wynikającej z art. 520 § 1 k.p.c. W przypadku natomiast złożenia przez uczestnika wniosku o zasądzenie kosztów od innego uczestnika, sąd powinien taki wniosek oddalić, jeżeli nie znajdzie podstaw do zastosowania art. 520 § 2 i 3 k.p.c. (por. Andrzej Daczyński, Koszty postępowania cywilnego, Warszawa 2010, s. 294).

Z powyższego wynika, że uczestnikowi postępowania należy się zwrot kosztów od wnioskodawcy i w tym zakresie należało uwzględnić zażalenie.

Mając na uwadze powyższe okoliczności należało, zgodnie z art. 385 i 386 w zw. z art. 395 § 2 k.p.c. i 13 § 2 k.p.c., orzec jak w sentencji.

Wojciech Vogt Janusz Roszewski Wojciech Tomalak